සිත පිරිසිදු කිරීම

බුදුරදුන්ගේ වගකීම් සහතිකය

වගකීම් සහතිකය කියන වචනය ගැන කතා කලොත් එහෙම, අපි ගන්න භාණ්ඩයකට, මිලදී ගන්න දේකට ඒ දේ හදපු ආයතනය විසින් කරන රැකවරණය, වගකීම් සහතිකය හැටියට දරනවා කියන එකයි මම දන්න කාරණේ. ඉතින් අද දවසේදී කතා කරන්න බලාපොරොත්තු වෙනවා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය අපේ ජීවිතයට ගලපා ගන්න කියලා උන් වහන්සේ අපිට දෙන වගකීමක් තියනවා. ආන් ඒ දේ ගැන.

සාරාසංඛ්ය කල්ප ලක්ෂයක් කියන දීර්ඝ කාලයක් පාරමිතා පුරලා මේ ධර්මය අවබෝධ කරපු තථාගත ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ පින්වතුනි, උන් වහන්සේ දේශනා කරන උන් වහන්සේගේම මේ අත්දැකීම් සමුදාය අපිට කියල දීලා ඊළඟට කියනවා මේ දේ භාවිතා කලොත් ඒ භාවිතා කරන කෙනාට අනිවාර්යයෙන්ම සැලසෙන යහපතක් තියනවා කියල.

සතිපට්ඨානය පැත්තෙන් කතා කලොත්, සතිපට්ඨානය ඔස්සේ කියල දෙන්නේ, කවුරු හරි කෙනෙක් සිහිය වැඩීමේ කොටස් හතර එහෙම නැති නම් තමන්ගේ ශරීරය කෙරෙහි පවත්වන සිහිය, තමන් ලබා ගන්නා වූ වින්දනයන් කෙරෙහි ලබා ගන්නා වූ සිහිය, ඇති කරගන්නා වූ සිහිය, තමන්ගේ හිතේ පැවැත්ම හිතේ ක්රියාකාරීත්වය කෙරෙහි ඇති කර ගන්නා වූ සිහිය වගේම දෛනික ජීවිතයේදී වැඩකටයුතු කරනකොට දෛනික ජීවිතයේ හැසිරෙනකොට පවත්වන්නා වූ සිහිය කියන මේ කාරණා හතර ඔස්සේ තමන්ගේ අවධානය පවත්වා ගෙන අවම වශයෙන් අවුරුදු හතක් ජීවත් වුනොත් ඒ කෙනා රහත් වෙනවා, එහෙම නැතිනම් අනාගාමීත්වයට පත් වෙනවා කියල කියනව.

ඕක කැඩි කැඩී බිඳි බිඳී නැතුව, බොහෝම දැඩි විදියට, දෘඩ විදිහට, තද විදියට බොහෝම උවමනාවෙන් ඕනෑකමෙන් කරගෙන ගියොත් දවස් හතක් වුනත් ප්රමාණවත් කියල බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනව. ඔය අතර කාලයත් ඒ අතර කියල දෙනව.

එතකොට පින්වතුනේ තථාගතයන් වහන්සේ මේ දෙන්නේ, උන් වහන්සේගේ නිර්වාණය කියල කියන, නිවන කියල කියන (අපි කියමුකො ඒක දෙයක් කියල නිකං මාතෘකාවට වචනයකට) ඒ දෙයට උන් වහන්සේ දෙන වගකීම් සහතිකය තමයි,

"ඔය ඇත්තො මේ දෙය කරන්න අසවල් කාලයක්. කැඩි කැඩී බිඳි බිඳී හරි කලොත් මෙන්න මෙච්චර කාලයකදී අසවල් ප්රයෝජනය තියනවා. එහෙම නැතුව උත්කෘෂ්ට හැටියට බොහොම උවමනාවෙන්, ඕනෑකමෙන්

කරන්න පුළුවන්කම තියනවා නම් දවස් හතක් වගේ කෙටි කාලයකදි වුනත් ප්රයෝජනය ලබා ගන්න පුළුවන්කම තියනවා"

කියල කියල දෙන්නෙ මේක තමා වගකීම් සහතිකය.

එතකොට ඔය කියන වගකීම් සහතිකය ඇත්තටම කොහොමද ලැබෙන්නෙ? අන්න ඒකයි හරි ලස්සනම පැත්ත. සියළුම කෙලෙස්වලින් නිදහස් වෙච්ච ඒ ඇත්තෝ රහත් භාවය ලබා ගන්නව කියල අපි අහල තියනවා. උන් වහන්සේලාට මුකුත්ම ක්ලේශයක් නෑ. උන් වහන්සේලාගේ චිත්ත සන්තාන නිවී සැනසිලා. ආනාගාමීත්වය සලසා ගන්න ඇත්තෝ බ්රහ්ම ලෝකෙ උපදිනව. එතකොට අවම වශයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මේ කියන වැඩපිළිවෙල තුල ඉන්න කෙනාට තථාගතයන් වහන්සේ අනුදැන වදාරන්නෙ නැහැ ආයෙ කාම ලොකෙ උපතක් හම්බ වෙනවයි කියල.

සතර අපායක කොහොමත් වැටෙන්නෙ නෑ. මනුෂ්ය ලෝකෙට එන්නෙත් නැහැයි කියල කියනව. දිව්ය ලෝකෙකට යන්නෙත් නැහැයි කියල කියනව. දෙවියෙක් වෙන්නෙත් නෑ. නමුත් බ්රහ්මයෙක් වෙනව. බ් රහ්මයගෙ ස්වභාවය තමයි පින්වතුනි, ඒ අයට ඇත්තටම කියනව නම් කයක් නෑ. හිතින් ජීවත් වෙන්නෙ. අපිට වගේ තද කයක් නෑ. කාම ලෝකය ප්රධාන වෙච්ච, නැත්නම් කාම ලෝකයෙන් පහළ තියන ඒ ලෝකවල ඉන්න ඇත්තන්ට තමයි ශරීරයක අත්යවශතාවය උවමනාව තියෙන්නෙ. විශේෂයෙන්ම කාමය හින්ද. මේ කාමය කියන එක සකස් වෙලා තියෙන්නෙම ශරීරය හින්දාම තමයි. මේ තද කොටසක් හින්දාම තමයි.

හැබැයි ඔය කියන කාම තලය ඉවරයක් කරපු, පහුකරපු, අනාගාමීත්වය ලබා ගත්ත ඒ ඇත්තන්ට කාමයක අවශ්යතාවයක් නැහැ. උවමනාවක් නැහැ. ඕනකමක් නැහැ. හැබැයි ඒ ඇත්තො චෛතසික ලෝකෙක ජීවත් වෙනව. එතකොට දැන් අපි සාමාන්ය විදියට ජීවත් වෙනකොට සිහියක් පුරුදු කරල, කතාවට සිහිය පුරුදු කරනව නම්, දකිනකොට බලනකොට සිහිය පුරුදු කරනව නම්, වැඩ කටයුත්තක් කරනකොට සිහිය පුරුදු කරනව නම්, ඒ තුලින් කොහොමද ඔය කියන බ්රහ්ම ලෝකයක උපත ලබන්න, බ් රහ්මයෙක්ගෙ ගුණ හදා ගන්න හේතු සකස් වෙන්නෙ? මම හිතනව ඒක හොඳ ප්රශ්නයක් කියල.

අපි අහල තියනව බුදුරජාණන් වහන්සේම උගන්වනව පින්වතුනි, හැම එකක්ම මනස කේන්ද්රගත කරගෙනයි මනස මූලික කරගෙනයි සිද්ධ වෙන්නෙ කියල. "මනෝ පුබ්බංගමා ධම්මා" තමා අපේ දහම්පදයෙ පළවෙනි ගාථාවත්. ඒ ගාථාවෙන් කියල දෙන්නෙ, හැම දේටම මනස මූලික වෙනවා කියන එක. එතකොට එහෙම නම් කොහොමද ඔය කියන බ්රහ්මත්වය ලබා ගන්නට අපි මේ කරන සිහිය පැවත්වීම හේතු වෙන්නෙ?

ඔය පැත්තෙන් ගන්නකොට පින්වතුනි, සාමාන්යයෙන් ලෝකයා සිහිය පවත්වන්නා වූ පැත්ත ගැන කිවුවොත් එහෙම, එකාකාරයකට ගත්තොත් එහෙම, මේ ලෝකෙ කාටත් සිහියක් තියනව. ඕනෑම වැඩක් කරන, ඕනෑම විදියකට ජීවත් වෙන, ඕනෑම විදිහේ උත්සාහයක් යොදන, කාටත් සිහියක් තියනවාම තමයි. බයිසිකලේකට නඟින්න සිහියක් තියෙන්න ඕන. ළිදෙන් වතුර බාල්දියක් ඇදල ගන්න සිහියක් තියෙන්න ඕන. අවධානයක් යොමු කරන්න ඕන. වෙන කවුරුහරි කෙනෙක්ට බනින්න සිහියක් තියෙන්න ඕන. උවමනාවක් තියෙන්න ඕන. අවධානයක් තියෙන්න ඕන. ජඩකමක් කරනවා නම්, හොරකමක් කරනවා නම්, මැරකමක් කරනවා නම්, ඒ ඇත්තො සෑම සියළු දෙනාමත් සිහිය තියන අයම තමයි.

හැබැයි ඒ සිහිය බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන විදියට වෙච්ච සම්මා සතිය නෙවෙයි. ඒ සිහිය තුලින් යහපත් වූ ප්රතිඵලයක් අත් වෙන්නෙ නෑ. සම්මා සතියක තියන ලක්ෂණය මෙන්න මේකයි. ඒක තමන්ගේ ගැටළුව විසඳනවා වගේම අනිත් අයගේ ගැටළුවත් විසඳනව. තමන්ට කරදරයක් අත් නොකරනවා වගේම අනිත් අයටත් කරදරයක් අත් නොකර දෙනව.

හැබැයි සාමාන්ය ලෝකයා ඔය විදියට සිහිය පවත්වල තමන්ට තේරෙන තේරෙන, උවමනා උවමනා හැටියට අදහස් මතු කරගෙන උවමනාවෙන්ම ඕනෑකමෙන්ම සැලසුම් කරලා විවිධාකාර විදිහේ කෙලෙස් සහගත කටයුතු කරන්නත් සිහිය භාවිතා කලාට ඒ සිහිය තුලින් ඒ ඇත්තන්ට සැනසීමක් එන්නෙත් නෑ, අනිත් අයට සැනසීමක් ලැබෙන්නෙත් නෑ. ඒකයි ලෝකයා දුකක ඉන්නෙ.

ඔන්න ඔය කියන පැත්තට තමයි පින්වතුනි බුදුරජාණන් වහන්සේ සිහිය කියන දේට මෛත්රිය, කරුණාව, මුදිතාව සහ උපේක්ෂාව එකතු කරගන්න කියල උගන්වන්නෙ. මොනවද එකතු කරන්න කියන්නෙ? මෛත් රියයි, කරුණාවයි, මුදිතාවයි, උපේක්ෂාවයි. මේවට ධර්මයේ කියන ලස්සන නමක් තියනවා සතර බ්රහ්ම විහරණ කියල.

එතකොට අපි අපේ සිහියට නැතිනම් අපි වචනයක් කතාබහ කරනකොට අවස්ථාවට අනුව අපි මොකක් හරි වචනයක් කතා කරන්න පුළුවන්. අපිට හිතෙනව මේක මේ විදියට කියන එකයි හොඳ කියල. හැබැයි අහගෙන ඉන්න කෙනාට ඒකෙන් කම්කටුල්ලක් එනවා නම්, දුකක් සන්තාපයක් එනවා නම්, ඒක පින්වතුනි අපිට තේරෙනවා. හේතුව, ඒ අපි කියාපු වචනය හින්දා ඇති වෙච්ච මතකය අපිට ආයෙ ආයෙ හාර අවුස්ස අවුස්ස, හාර අවුස්ස අවුස්ස අපිට කරදර කරනව. කොනහනව. අපිට වද දෙනව.

හැබැයි යම්කිසි අවස්ථාවකදි අපි හරියට ධර්මයෙහි පිහිටලා සැබෑ මෛත්රියක් එක්ක, සැබෑ කරුණාවක් එක්ක, සැබෑ මුදිතාවක්, සැබෑ උපේක්ෂාවක් එක්ක කටයුතු කාරණා කලා නම්, අපේ වචනය

මැනවින් භාවිතා කලා නම්, එවන් වූ විදියට ගත කරලා යහපත් විදිහට කරපු අවස්ථාවක් අපිට ආයෙ කරදරයක් හැටියට හිතට මතක් වෙන්නෙ නෑ. ආයෙ ඒක හිතට එන්නෙ නැති වෙන්නත් පුළුවන්.

මෙන්න මේකයි නිර්වාණය කියන සැනසීමට යන සහ සංසාරය කියල කියන දුක හදල දෙන මංසන්ධිය. අපිම යම්කිසි අවස්ථාවකදී අපේ සිහිය භාවිතා කරනවා නම් අධාර්මික පැත්තට, මිත්යාව පැත්තට, ඒ තුලින් අපිට සාංසාරික දුකක් හදල දෙනව. සංසාරයක් කියල කියන්නෙ ඇත්තටම කියනව නම් නැවත නැවත, නැවත නැවත මතක් කරල, සිහිපත් කරල අපිට වේදනාවක් හදල දෙනව. ඒක කායික වෙන්න පුළුවන් ඒක මානසික වෙන්න පුළුවන්. මෙහෙම දේකට අපිව ඇදල දානව. අපිව හිර කරල තියනව. ගොනු කරල තියනව.

නමුත් යම්කිසි වෙලාවකදී අපේ මෛත්රිය මුසු වෙච්ච, කරුණාව මුසු වෙච්ච, මුදිතාව මුසු වෙච්ච, සහ උපේක්ෂාව මුසු වෙච්ච, විදියට අපේ සිහිය භාවිතා කරනවා නම්, අපේ වචනය කතා කරනවා නම්, අපේ වැඩකටයුත්ත කරනවා නම්, ඇහෙන් රූපෙ බලනවා නම්, කනට සද්දෙ අහනවා නම් අවම වශයෙන් දොරක් වහනව නම් පවා ඒ හැම දේකින්ම අපි ඒ මොහොත මනාකොට විසඳල තියනව. ඒ අවස්ථාවේදී නිවී සැනසීමක් ලැබෙන විදියට, නිවනක් ලැබෙන විදියට ඒ කටයුත්ත නිමා කරල තියනව. ඒ තුලින් ආයෙ සංසාර දුකක් හදල දෙන්නෙ නෑ අපිටත් බාහිර කෙනාටත් කියන මේ කාටත්.

එතකොට පින්වතුනි අපි සිහිය පවත්වනව කියල කෙනෙක්ට කියන්න පුළුවන්. මම කතා කරන්නෙ සිහියෙන්මයි කියල කෙනෙක්ට බනින්නත් පුළුවන්. හැබැයි ඒක එතකොට සම්මා සතියද කියන ප්රශ්නාර්ථය අපිට එනව.

අපි එතකොට භාවිතා කරන්න පටන් ගන්න ඕන සිහියට එකතු කරගත්ත මෛත්රියක්, කරුණාවක්, මුදිතාවක් සහ උපේක්ෂාවක්. මේක තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ වගකීම් සහතිකේ. ඒ ඇත්තො අනිවාර්යයෙන්ම රහත් වුනේ නැත්නම් බඹ ලොව උපදිනව කියල කියන විදියට.

හේතුව ඒ ඇත්තො ඒ ඇත්තන්ගෙ හිතේ මොකද්ද ඇති කරගන්න ගුණය? අර සතර බ්රහ්ම විහරණය හින්ද. මෙන්න මේක තමයි පින්වතුනි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ වගකීම් සහතිකය. තථාගතයන් වහන්සේ ධර්මය පුරුදු කරන කෙනාට දෙන රැකවරණය, ආරක්ෂාව.

ඉතින් මේ වගේ කාරණාවල් පින්වතුනි අපි අපේ ජීවිතයට ගලපා ගන්න වුනහම, ඈදා ගන්න වුනහම, ඒ කාලයේ තිබුනු ජීවිතයට වඩා දැන් අපි වෙනස් වෙන්න පටන් ගන්නව. අපි අළුත් වෙන්න පටන් ගන්නව. ඒ කාලෙ අපි හිතපු සිතුවිල්ලට තිබුනා නම් ද්වේශ සහගත භාවයක්, දැන්

අපිම අපි දිහා බලල තේරුම් ගන්න පටන් ගන්නවා, මං ඒ කාලෙ හිතල තියන හැටියට සිහිය පුරුදු කරල තියනවා. හැබැයි ඒ පුරුදු කරපු සිහිය පිරිසිදු නෑ අපිරිසිදුයි.

ඒ පුරුදු කරපු සිහියෙන් මාව ඇත්තටම හිතාමතාම ගොඩ නංවලා තියෙන්නේ, අධාර්මික දුසිල්වත් මහා දරුණු විදිහේ චරිතයකට වෙන්න පුළුවන්. නොසරුප් විදිහේ ජීවිතයක් පවත්වන කෙනෙක්ගේ තත්වයකට වෙන්න පුළුවන්. එතකොට පින්වතුනි මේ ජීවිතේ ඉවරයක් වුනාට පස්සේ ඊළඟ ජීවිතේක උපතකට යන්න කරුණු හදල දෙන්නෙ අපිට වෛර කරන කට්ටිය නෙවෙයි. අපිට බලපෑම් කරන කට්ටිය නෙවෙයි. අපිම තමයි. අපිම හදාගන්න සිතුවිලි ටිකම තමයි. අපිම හදාගන්න අපේ වින්දනයන් පරාසය තුලමයි.

මෙන්න මේක වෙනුවට තමයි අපි භාවිතා කරන්න ඕන ඔය කියන මෛත්රී, කරුණා, මුදිතා, උපෙක්ඛා කියන හතර. මේක අපිට කරන්න බැරිකමක් නෑ. හරිම සරලයි වගේම අපේ ජීවිතේට පුදුමාකාර සැහැල්ලුවක් නිදහසක් ගෙනැල්ල දෙන කාරණාවක් මේක.

ජිනං වන්දාම ගෝතමං

පූජනීය පදියතලාවේ මේධාවි හිමි